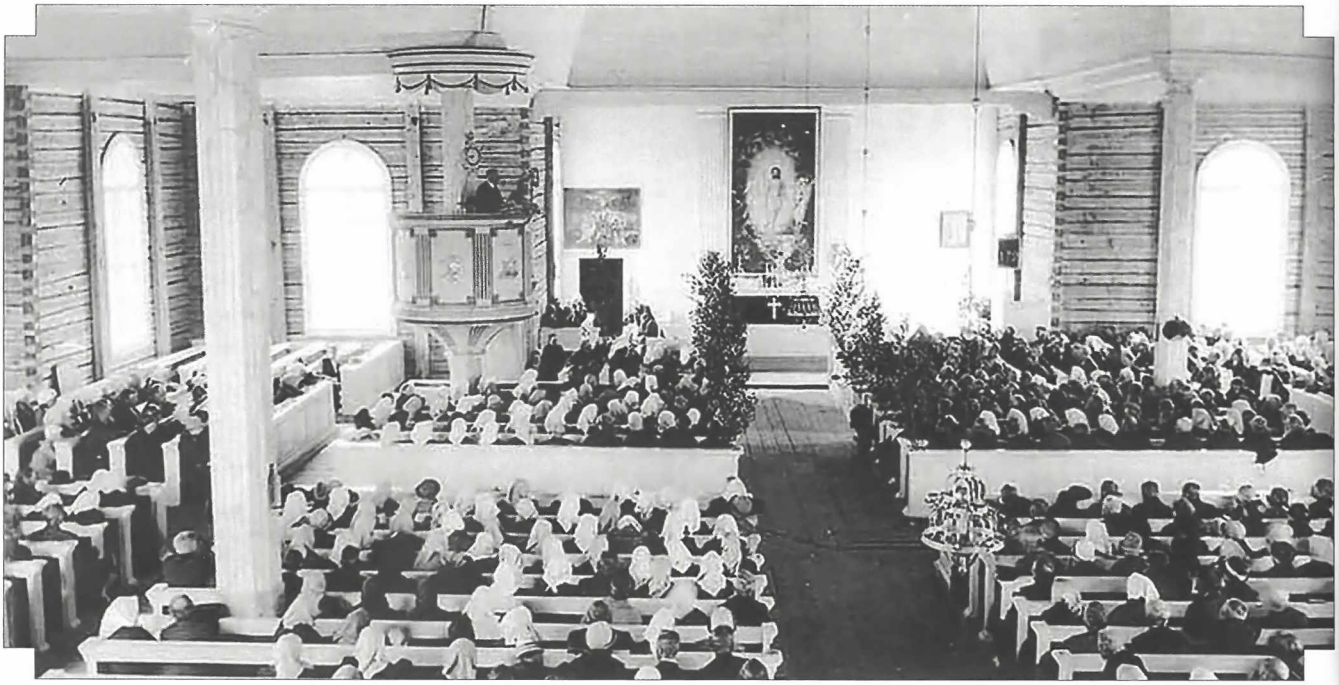

”Hän haavoittaa ja sitoo”

Saarna Ylitornion kirkkojen 200-vuotisjuhlassa
(vanha kirkko 200 v, uusi kirkko 80 v) 16.8.2020

Jeesus sanoi:
”Kohta te kaiketi tarjoatte minulle sananlaskua ’Lääkäri, paranna itsesi!’ ja sanotte: ’Tee täälläkin, omassa kaupungissasi, kaikkea sitä, mitä sinun kerrotaan tehneen Kapernaumissa.’” Ja hän jatkoi: ”Totisesti: kukaan ei ole profeetta omalla maallaan. Uskokaa minua: Israelissa oli monta leskeä Elian aikana, silloin kun taivas ei antanut vettä kolmeen ja puoleen vuoteen ja koko maahan tuli kova nälänhätä. Silti Eliaa ei lähetetty heidän luokseen, vaan Sidonin maahan, Sarpatissa asuvan leskivaimon luo. Samoin Israelissa oli monta spitaalista profeetta Elisan aikana, mutta yhtäkään heistä ei puhdistettu, ainoastaan Naaman, joka oli syyrialainen.”

Tämän kuullessaan kaikki, jotka olivat synagogassa, joutuivat raivon valtaan. He ryntäsivät paikaltaan, ajoivat Jeesuksen ulos kaupungista ja veivät hänet jyrkänteelle syöstäkseen hänet sieltä alas; kaupunki näet oli rakennettu vuorelle. Mutta Jeesus kulki väkijoukon halki ja jatkoi matkaansa. (Luuk. 4: 23-30)

Rakkaat veljet ja sisaret. Olemme kokoontuneet Ylitornion kirkkoon tänne Alkkulan kylän Kaupinmäelle. Kirkonmäeltä avautuu näkymä mahtavalle Väylälle ja Luppiovaaran rinteille Väylän toisella puolella.

Tällä paikalla on seissyt kirkko 200 vuotta. Suomen sodan jälkiselvittelyissä keskisen ja ylisen Tornionjokilaakson molemmat puolet kattanut Ylitornion emäseurakunta repäistiin kahtia. Seurakunnan molemmat kirkot jäivät Ruotsin puolelle Hietaniemeen ja Matarenkiin.

Seurakunnan mukana repäistiin rikki myös ihmisten ja sukujen elämää. Suomen puolen seurakuntalaiset olivat halukkaita valtakunnan rajasta huolimatta jatkamaan kirkossa käymistä Ruotsin puolen tutuissa kirkoissa ja kuulemaan seurakunnan tuttujen pappien sananjulistusta.

Venäjän tsaari halusi kuitenkin lujittaa otettaan valtakuntansa läntisellä rajalla ja määräsi Ylitornion kirkon rakennettavaksi. Paikaksi seuloutui useammasta vaihtoehdosta juuri tämä paikka. Tuolloisen nykyistä laajemman seurakunnan kappelikirkko rakennettiin Turtolaan ja saarnahuone Kolariin. Melkoinen projekti siis seurakunnassa, yhteensä kolmen kirkon rakentaminen.

Ruotsin puolelle jääneistä kirkoista tälle puolelle saatiin kaksi kirkonkelloa, edelleen 200-vuotisessa tapu-

Kuvat Martti Yläväara

lissa soivat; isompi Hietaniemestä ja pienenempi Matarengistä.

Ylitornion kirkko palveli hyvin 100 vuotta, mutta vuodesta 1922 lähtien sitä käytetiin kylmyyden ja epäkäytännöllisyyden vuoksi enää vain kesäkirkkona ja hautajaisissa. Talvisin jumalanpalvelukset pidettiin vuonna 1923 perustetun Ylitornion kristillisen kansanopiston tiloissa.

Kirkkoherra L.P. Tapanisen aloitteesta ja maaherra Uuno Hannulan tuella syntyi ajatus uudesta kirkosta. Niinpä vanha kirkko purettiin huhtikuussa 1939. Miesten lähtiessä talvisodan rintamalle jäi rintamavastuu kirkon rakennustyön loppuun saattamisesta naisille. Siksi tätä Ylitornion Herran huonetta on kutsuttu myös "naisten kirkoksi".

Kirkon vihkiäisissä välirauhan aikana heinäkuussa 1940 kirkkoherra Tapaninen totesi: "Sunnuntai sunnuntain jälkeen kannettiin keskeneräiseen kirkkoon milloin suurempi, milloin pienempi joukko seurakunnan uljainta nuorisoa valkeissa arkuissaan ja kirkon holvien alla kuului surevien hiljainen nyyhke. Tämä kirkko on seurakunnan pystyttämä vapauden patsas sen muurien juurella lepäävien sankarivainajien kumpujen suojaksi."

Tuona talvisodan talvena alkoivat elää kirkkomaalle johtavan oven yläpuolelle tekstatut hurskaan Jobin sanat: "Hän haavoittaa ja sitoo; lyö murskaksi, mutta hänen kätensä myös parantavat."

Näissä kahdessa kirkossa Ylitornion seurakuntalaiset ovat kuulleet Jumalan sanan julistusta nyt yhteensä 200 vuotta. On koettu herätyksiä, joista kuuluisin on koko Väylänvarren henkistä maisemaa jäänlähdön lailla koskettaneet suuret 1800-luvun suuret herätykset kirkkoherra Heickelin aikana. Jumalan sana on sattunut ja kutsunut ihmisiä parannukseen. Mutta sana on myös tuonut lohdun ja pelastuksen varmuuden.

Kirkko ei ole vain rakennus. Se on rukouksen ja yhteyden huone. Sellaisena Ylitornion kaksi kirkkoa ovat palvelleet halki sukupolvien. Henkilökohtaisesti minusta tuntuu hienolta saada olla hiippakunnan 13. piispana mukana tässä historiallisessa juhlapäivässä seurakunnassa, jossa ovat kirkkoherroina palvelleet kaksi edeltäjääni , L.P. Tapaninen ja Hannes Leinonen. Kun vielä äidin puolen sukuni juuret ulottuvat Ylitornion Armassaareen, koen olevani hyvinkin kotoisella maaperällä, vaikka olenkin syntynyt nelisenkymmentä kilometriä tästä etelään päin Karungin Aapajoella.

Näissä merkeissä olemme tänäänkin juhlapäivänä koolla, kun kirkkovuoden aiheena on "etsikkoajat". Etsikkoajoilla tarkoitetaan erityisiä aikoja ja hetkiä, jotka Jumala antaa yksilön ja kansan elämään. Etsikkoajassa on kysymys tärkeästä hetkestä, johon on tartuttava kiinni.

Jumalan oman kansan historia osoittaa, että elämässä on aikoja, jolloin ihminen ja ihmisyhteisöt erityisesti joutuvat ratkaisujen ja valintojen eteen. Omiin kykyihin, ihmisviisauteen ja omaan erikoisasemaan luottaminen estävät usein näissä tilanteissa kuulemasta Jumalan ääntä ja noudattamasta hänen kutsuaan. Etsikkoaikaan pätee sana: "Jos te tänä päivänä kuulette hänen äänensä, älkää paaduttako sydäntänne" (Hepr. 3:15).

Vapahtajamme Jeesuksen kutsu "tule ja seuraa minua" on aina voimassa. Mutta suurta lahjaa ovat hetket, jolloin kuulemme hyvän paimenen kutsun tavallista selkeämpänä. Jollekin meistä tuollainen erityinen etsik-

kohetki voi tulla vaikeiden elämänkokemusten ja koettelemusten kautta. Ehkä sinäkin olet tullut puhutelluksi ja kutsutuksi elämän traagisten kokemusten kautta. Jollekin sellainen on oma sairastuminen tai puolison tai lapsen kuolema. Ne voivat myös kovettaa sydäntä ja katkeroittaa. Ehkä vasta vuosien päästä kykenee näkemään niissä jonkin tarkoituksen ja Jumalan puhuttelun.

Toisinaan ja toisille meistä etsikkohetket liittyvät enemmän luonnon kauneuden puhutteluun. Vaikkapa kokemus Aavasaksan päällä Väylälle katsellessa voi tuoda mieleen ajatuksen siitä, kuinka pieniä olemme suuren Jumalan rinnalla ja kuinka hyvyys ja kauneus vetää meitä Luojamme puoleen.

Monelle nuorelle rippikouluaika on erityistä etsikkoaikaa. Toivottavasti näin on ollut monelle nuorelle myös Ylitornion seurakunnan kuluneen kesän rippikouluissa. Rippikoulun opetushetkissä ja iltanuotioilla koettu Jumalan läheisyys ovat parhaimmillaan elämänmittainen perusta.

Etsikkoajan merkityksen pukee sanoiksi hyvin tämän sunnuntain Vanhan testamentin teksti Jesajan kirjasta: "Näin sanoo Herra: Pysähtykää ja katsokaa, minne olette menossa, ottakaa oppia menneistä ajoista! Valitkaa oikea tie ja kulkekaa sitä, niin löydätte rauhan."

Moni valitsee nykyään myös tietoisesti sen, että ottaa etäisyyttä isiemme ja äitiemme uskoon. Sitä, että usko ei ole enää osa omaa elämää, sanotaan maallistumiseksi. Toisaalta, kun usko ei siirry enää sukupolvelta toiselle ikään kuin automaattisena perintönä, tulee kirkon jäsenyydestä ja Jumalaan turvautumisesta yhä tietoisempi asia.

Mihin Vapahtaja meitä kutsuu? Panemaan turvamme ikiaikojen Jumalaan. Uskomaan Jeesuksen Kristuksen pääle, niin kuin piispa Leinosella oli tapana asia sanoa. Kristus on ristin sovitustyöllään ostanut meidät vapaiksi. Siitä muistuttavat Ylitornion kirkossa pappia sakastin oven päälle kirjoitetut latinankieliset sanat "Pretio empi estis". Sanat merkitsevät "te olette kalliisti ostettuja". Jeesuksen Kristuksen maahan vuotanut sovintoveri on se kallis hinta, jolla meidät on ostettu.

Tänään meitä jokaista kutsutaan ehtoollispöytään omistamaan tuon sovitustyön ansio. Tänään kutsu ehtoolliselle on etsikkohetki meille jokaiselle. Kristus itse astuu alas luoksemme ja sanoo: "Tulkaa minun työni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat, minä annan teille levon".

Jukka Keskitalo

Mirjami Hyttinen

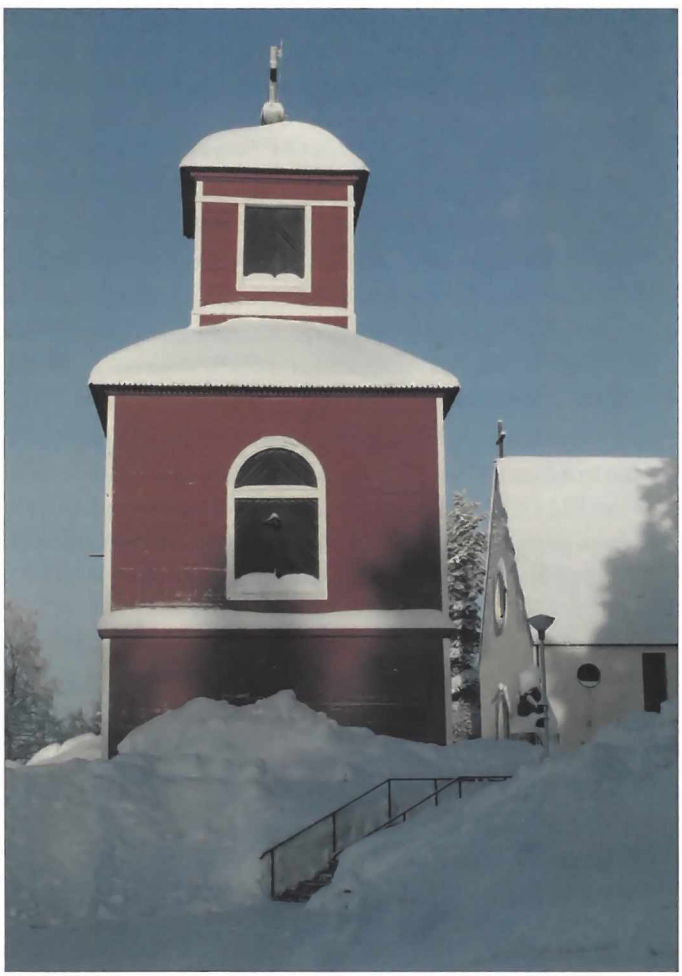

Martti Ylävaara

80 vuotta talvisodan päättymisestä

Pekanpäässä vietettiin muistotapahtumaa yhteisvastuun merkeissä 13.3.2020.

Kuvat Kaisu Niska

"Taistoihin tiemme kun toi, missä luotien laulut vain soi. Emme tienneet, kun lähdimme sinne, kuka joskus palata voi..." Ilkka Permi lauloi.

"Aletaan tytöt kutomaan pojille villasukkia. Siellä rintamalla on kovat pakkaset. Enkä ole saanut vielä kirjettäkään Paavolta." Kuvassa Elina Söderström, Ritva Eronen, Merja Korpi, Marja-Liisa Huhtanen ja Eila Kursula.

"Nyt on tullut puolustusvoimilta tärkeä viesti. Karungin asemalle on tulossa evakkojuna Sallasta. Kiireesti vastaan joka talosta, jossa on hevonen. Pakkasta on neljäkymmentä astetta. Ihmiset pitää saaha heti suojaan", Raimo Raunama ilmoitti.

"Ei tarvitse lapset teidän itkeä. Minä olen opettaja ja otan teidät turvaan tänne koululle. Saatte täältä kodin siksi aikaa, kun pääsette Sallaan takaisin." lupasi opettaja Anja Kuure.

"Kyläläiset, teidän joukostanne on tämän koulun entisiä oppilaita kaatunut 8 nuorta miestä. Kunnioitamme tänään heidän antamaansa uhria." Kirkkoherra Tapanista esittävä Markku Kuure sanoi. Kuvatekstit Anni Korpi.

Kuvat Minjami Hyttinen

Huutokaupassa meklarina Timo Kunnari.

Kirkkotori pappilan pihalla

Ylitornion seurakunnan pappila, Arviidila, sai vilskettä ja toimintaa pihalleen ja pappilan sisälle elokuisena lauantaina 2020. Kyseessä oli kirkkotori-tapahtuma, jonka pääosassa oli huutokauppa. Seurakunnalle oli kertynyt vuosien saatossa runsaasti tavaroita, jolle ei enää löytynyt käyttöä. Sitä haluttiin kierrätyksen hengessä saada eteenpäin uusiin koteihin. Moni myyntiin tullut tavara oli peräisin entisestä Törmäsjärven leirikeskuksesta, jonka seurakunta alkuvuodesta myi pois.

Lähinnä rippikoululaisten käytössä ollut kanootti herätti kiinnostusta, ja huudot monesta eri suusta nostivat hintaa. Toinen selkeästi haluttu esine oli myös leirikeskuksesta: vanha seinäryijy, jonka uusi omistaja iloitsi kovasti ostoksestaan. Yleisö palkitsi ostokset aplodeilla.

Vanhoja tavaroita oli saavista, hangosta, haravasta ja viikatteista lähtien. Lienevätkö olleet kenen papin

Historian opiskelija Henri Antti historianäyttelyssä pappilassa.

palvelusväen käytössä? Uudempaa myytävää olivat toimistotarvikkeet ja eri vuosikymmenten tuolisarjat ja huonekalut. Niillekin löytyi ostajia. Meklarina toiminut Timo Kunnari laittoi kaupankäyntiin vauhtia ripeällä tahdilla, ja ostajan oli syytä pysyä hereillä, jos aikoi saada kaupat itselleen. Vaaraa nukahtamisesta ei toki ollut, sillä niin hauskalla timomaisella jutustelulla kaupankäynti eteni.

Reilun tunnin meklaroinnin jälkeen todettiin, että ihan kaikkia tavaroita ei myyty mutta suurin osa kuitenkin. Myymättömät tavarat siirtyivät netin kautta ostettavaksi koko valtakunnan markkinoille. Päiväkerhon leluja, kirjoja ja askartelutavaroita myytiin kirpputorilla. Koko huutokaupan tuotto käytetään seurakunnassa diakoniatyön kautta.

Tilaisuuden aikana pääsi pitkästä aikaa tutustumaan pappilaan sisälle. Se saattoi olla joillekin kävijöille ihan ensimmäinen kerta. Talon eteläpäädyssä on entinen kirkkoherranvirastohuone pihalle päin ja joelle päin oleva piispan kammari, joissa oli pieni historianäyttely. Nähtävillä oli esim. vanhan kirkon avaimet, kinkeriarkku, vanhoja kirkonkirjoja, tauluja ja opetusvälineitä. Näitä esineitä sisällä esitteli ylitorniolaislähtöinen historianopiskelija Henri Antti.

Historiallisen ja koronakesän erilaisen ulkotapahtuman kruunasi kaunis kesäinen ja lämmin auringonpaiste!

Ritva Eronen

Koronatervehdys.

Huutokauppaväkeä.